
Afetlerde Salgın Kontrolü Organizasyonu

Prof. Dr. Haluk VAHABOĞLU

*Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi,
İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, KOCAELİ*

Büyük doğa felaketlerini takiben yıkıcı salgın hastalıkların ortaya çıkabileceği ya da hastalık hızlarında artış görüleceği başta Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) olmak üzere salgın hastalıklarla ilgilenen kurumların ve bilim adamlarının ilk uyarıları arasında yer alır. Doğal felaketler ile kastedilen insanların kitlesel olarak evlerinden ayrılıp dışarıda geceleme ve yaşamak zorunda kalacakları yıkıcı depremler ve tsunami ya da belki New Orleans'da görüldüğü gibi büyük fırtınalardır.

Felaketin insanlar üzerinde yarattığı maddi ve manevi yıkım, beslenme ve hijyen koşullarının bozulması ve iklime bağlı olarak dış ortamın değişken etkilerine maruz kalmaları salgın hastalık beklentisini artıran etkenlerdir. Bununla birlikte büyük çaplı salgın uyarılarının ve beklentilerin abartılı olduğuna inanan bilim adamları da vardır.

1999 Kocaeli depremi bölgede 20.000 civarında ölüme sebep olan, yerleşim yerlerinin tahribi ve toplum hayatının tüm anlamıyla felce uğradığı büyük bir afettir. Bu felaket sonrası yukarıda saydığımız ve salgın hastalıklara sebep olabilecek tüm etkenler bütünüyle mevcuttu. Dolayısıyla Kocaeli depremi sonrası bölgede bir salgın hastalık beklentisi olmuş ve bu tespiti dayanarak da Sağlık Bakanlığının izin ve desteğiyle ve bütünüyle kontrolünde bir salgın izleme ve önleme organizasyonu gerçekleştirilmiştir.

Bu organizasyon bir yönetim merkezinin kurulmasıyla başlatıldı. Yönetim merkezini bir laboratuvar ve yataklı tedavi takip ünitesi oluşturdu. Hastalık ta-

nımı yapıldı ve hemşire, sağlık memuru ve yardımcı personelden oluşan gezici takımlar organize edildi. Bu gezici takımlar bir plan çerçevesinde belirlenen bölgelerde bulunan sağlık kurumlarını günlük ziyaret ederek hastalık tanımına uyan insanları ya yerinde izole edip çalışmaya aldı ya da merkez üniteye taşıdı.

Bölge sağlık ünitelerinde ekilen kültürler merkeze taşındı.

Kültür ve tanımlama çalışmalarlarıyla bakteriler izole edildi ve tanımlandı. Hastalar ise yatırılarak toplumdan izole edildi ve antibiyotik tedavisiyle bulaşıcılıkları azaltıldı.

Çalışma ishal etkenleri üzerine, özellikle de *Vibrio cholerae* üzerine yoğunlaştı. Başlangıçta yapılan tanımlama ile en büyük tehlike olarak kolera tanımlandı.

Otuz üç gün süren çalışma boyunca 1468 kültür örneği çalışıldı. *V. cholerae* izole edilmedi. Ancak *Shigella* vakalarında artış tespit edildi. *Shigella* suşlarının moleküler epidemiyolojik analizi bu artışın multiklonal olduğunu, hastaların bölgelere dağılımı da multifokal olduğunu gösterdi (1).

KAYNAK

1. Vahaboglu H, Gundes S, Karadenizli A, et al. Transient increase in diarrheal diseases after the devastating earthquake in Kocaeli, Turkey: Results of an infectious disease surveillance study. Clin Infect Dis 2000;31:1386-9.